

нальної безпеки держави, фактором нестабільності й загрози світовому порядку. При цьому слід враховувати, що через міжнародний характер запобігати їй, а тим більше припиняти, дуже складно.

Серед ознак контрабанди слід відмітити й високий ступінь її латентності. Це зумовлено як природною латентністю, так і значними складнощами при розслідуванні злочинів у цій сфері.

Враховуючи наведене, пропонуємо ввести таке поняття - контрабанда як злочинна діяльність, і дати таке її наступне визначення: контрабанда як злочинна діяльність - це кримінально-правовий феномен, що має транскордонний характер, характеризується, як правило, цілісністю й системністю стійких взаємозалежних зв'язків між особою контрабандиста й представниками влади (працівниками правоохоронних органів), які утворились з метою вчинення дій щодо незаконного переміщення через митний кордон України певних предметів.

Література

1. Аванесов Г.А. Криминология. - М.: Академия МВД СССР, 1984. - 498 с.
2. Лунеев В.В. Тенденции преступности: мировые, региональные, российские // Государство и право. - 1993. - № 5. - С. 4-6.
3. Невмержицкий С.В. Коррупция в Украине: причины, наследки, механизмы протидії: Монографія. - К.: КНТ,

2008. - 368 с.

4. Користін О.Є. Відтік капіталу та відмивання грошових коштів / О.Є. Користін // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ, 2007. - № 5 - С. 100-106.

5. Витвицкий А.А. Преступления в сфере внешнеэкономической деятельности (криминологические и уголовно-правовые аспекты): Учебное пособие. Серия "Юридическая практика". - Москва, ИКЦ "МарТ", 2003. - 112 с.

6. Закалюк А.П. Курс сучасної української криминології: теорія і практика: У 3 кн. // Криминологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. - К.: Видавничий Дім "ІнЮре", 2007. - Кн. 2. - 712 с.

7. Контрабанда: Засоби попередження та протидії: Навч. носіб. / За ред. Я.Ю. Кондратьєва, Б.В. Романюка. - К, 2001. - 118 с.

8. Зелинский А.Ф. Криминология: учебное пособие. - Х.: Рубікон, 2005. - 240 с.

9. Філіппов С.О. Напрями удосконалення діяльності підрозділів охорони державного кордону щодо протидії контрабанді // Митна справа. - 2009. - № 5 (65). - С. 8-13.

Базярук І. М.

здобувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
Надійшла до редакції 20.08.2012

УДК 343.343.3

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ ХУЛІГАНСТВ ГРУПОЮ НЕПОВНОЛІТНІХ

Бодня І. О.

Загальні уявлення про способи вчинення злочинів викладені в роботах наступних вчених і науковців: Ю.П. Аленіна, В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, А.В. Варданяна, С.М. Зав'ялова, Г.Г. Зуйкова, Л.В. Іногорова-Хегай, А.В. Іщенко, Н.С. Карпова, В.П. Коновалова, В.С. Комісарова, Є.Д. Лукьянчикова, В.С. Кузьмічова, А.В. Наумова, С.І. Нікуліна, О.І. Ророга, А.А. Рудавіна, П.В. Цимбал, В.Ю. Шепітько та інших. Окремі аспекти цієї теми були висвітлені в працях: Л.А. Андрєєвої, В.К. Вуколова, В.І. Галаган, В.Г. Гончаренко, П.І. Гришаєва, І.М. Даньшина, В.А. Журавель, Н.І. Клименко, В.П. Колмакова, В.О. Коновалова, О.Є. Користіна, В.А. Лаптева, В.К. Лисиченко, Є.Д. Лук'яничкова, Г.А. Матусовського, Н.В. Налуцишина, Г.М. Омеляненко, Г.І. Піщенко, Д.П. Письменного, М.В. Салтєвського, С.М. Стахівського, Д.П. Смоленського, С.І. Тихенко, В.В. Тіщенко, А.П. Тузова, І.Г. Філановського, М.І. Хлюпіна та ін.

Важливе криміналістичне значення для характеристики хуліганства, учиненого неповнолітніми, має спосіб його вчинення. Як кваліфікуючу й особливо кваліфікуючу ознаку цього злочину, законодавець передбачив: групове вчинення злочину; якщо ці дії були вчинені особою, раніше судимою за хуліганство, чи пов'язані з опором представників влади або представників громадськості, який виконує обов'язки з охорони громадського порядку, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії; застосування вогнепальної зброї, ножів, кастетів або іншої холодної зброї, а також інших предметів, спеціально пристосованих для нанесення тілесних ушкоджень [1]. Слід зазначити, що застосування вогнепальної або холодної зброї складає незначний відсоток у хуліганських діях неповнолітніх. Більш поширеним є використання ножів або інших предметів, не пристосованих хуліганськими заздалегідь, а підібраних на місці вчинення злочину.

Хуліганські дії неповнолітніх найчастіше вчиняються групою осіб, причому наявність такої кваліфікуючої ознаки, як група, не є обтяжуючою відповідальність обставиною. Статистика свідчить, що там, де хуліганство вчиняється групою осіб, наслідки, як правило, настають більш тяжкі. Згідно зі статистичними даними 8,6 % хуліганських вчинків вчинені в 2010 р. групою осіб [2]. При вивченні кримінальних справ встановлено, що в групу, як правило, об'єднується друзі або добре знайомі між собою особи, рідше - родичі. Найчастіше це порівняно стійкі групи, але створюються вони не для злочинних, а інших цілей спільного проведення часу, уживання спиртних напоїв тощо. Найпоширеніше групове хуліганство серед осіб неповнолітнього віку й складає майже половину від усіх учинених ними злочинів. У зв'язку із цим головна увага ОВС повинна бути спрямована на виявлення подібних груп для проведення як спільної, так і індивідуальної профілактики з їх учасниками, метою якої є недопущення останніми хуліганських учинків і інших, можливо, більш тяжких злочинів. У період з 2001 р. по 2010 р. помітне поступове зменшення частки неповнолітніх і їх співучасті в хуліганських діях (з 15,0 % у 2001 р. до 8,0 % у 2010 р.). Практичний інтерес має знання кількісної ознаки групи, що вчинила хуліганство. Фактичні дані свідчать, що приблизно в 70 % випадків група складалася з 2-х осіб, у 15 % - з трьох, у 5 % - з чотирьох і більше осіб. Отже, для хуліганства найхарактерніше вчинення його групою із 2-3 осіб [2].

Спосіб вчинення злочину - це ключова проблема в дослідженнях більшості наук правового циклу, орієнтованих на боротьбу зі злочинністю: кримінальне право й кримінальний процес, криміналістика, криминологія, судова психологія й інші галузі знання. Кожна з цих наук має свій інтерес, свою проблематику, зумовлену її

© І.О. Бодня, 2012

загальними й спеціальними завданнями. Водночас, очевидна необхідність для кожної з них спиратися на загальне для всіх поняття способу вчинення злочину.

Криміналістика вивчає спосіб учинення злочину як складне явище об'єктивної дійсності, ґрунтуючись на пізнанні закономірностей його формування й відображення, причин і форм повторюваності, детермінованості. Вивчення способів учинення злочинів набуває в криміналістиці значення структурного методу, оскільки їх пізнання й типізація дозволяють зробити висновки, важливі для змісту кожної з частин і всієї науки загалом, а також для методу пізнання істини в конкретній кримінальній справі - методу практичної діяльності, що йде від визначення способу вчинення злочину до його розкриття. Найповніше відомості про способи вчинення злочинів концентруються, групуються й узагальнюються в методиці розслідування розбійних нападів. На цій основі виокремлюються чинники, під впливом яких способи розробляються, видозмінюються, повторюються стосовно умов вчинення нападів. Наукове узагальнення й типізація способів вчинення розбійних нападів на водіїв автотранспортних засобів є підґрунтям для розроблення й удосконалення методів розкриття та розслідування цих злочинів, прогнозування появи нових способів злочинних дій [3, 5].

У законі відсутнє визначення поняття способу вчинення злочину, а в юридичній літературі немає єдності поглядів із цього питання. В усіх наявних у науці точках зору серед основних ознак, що утворюють зміст поняття "спосіб вчинення злочину", представлені прийоми й методи [4, 157], знаряддя й засоби, модель поведінки [5, 6]. Розглядаючи етимологічне значення зазначених термінів, можна зробити висновок, що дефініція "спосіб вчинення злочину" дійсно містить сукупність прийомів і методів, які використовують винний у ході вчинення злочинного діяння, що відображають зовнішню сторону злочину. Проте проблема визначення вказаного поняття не може бути повністю вирішена, базуючись лише на розумінні його етимологічного значення. У поглядах багатьох авторів звертає на себе увагу те, що вони часто вкладають у розглядуване поняття три терміни: "правила", "порядок" і "послідовність дій і прийомів". Спосіб вчинення злочину, як зазначають Л.В. Іногорова-Хегай, В.С. Комісаров, А.В. Наумов, С.І. Нікулін, О.І. Рарог, А.А. Рудавін, - це ознака чи порядок, послідовність рухів і прийомів, тобто форма дії [6]. Узагальнення викладених у науковій літературі підходів до дослідження категорії "спосіб вчинення злочину" дозволяє визначити її як систему об'єктивно й суб'єктивно зумовлених, функціонально взаємопов'язаних, спрямованих на досягнення мети злочину, дій суб'єкта (або утримання від них), що вчиняються з певною послідовністю, із застосуванням різних знарядь і засобів.

Беручи до уваги особливості досліджуваної нами категорії злочинів, під способом вчинення хуліганства групою неповнолітніх слід розуміти сукупність дій злочинців, що детермінована їх індивідуальними особливостями, суб'єктивним відношенням до предмета злочинного посягання й об'єкта нападу та спрямована на підготовку, учинення й приховання злочину в умовах спланованих місця й часу, чи спонтанного умислу на його вчинення, з використанням знарядь і засобів, що відповідають загальному задуму чи ситуації, і сприяють досягненню злочинного результату. Спосіб учинення хуліганських дій - не просто сума чи комплекс поведінкових актів, а цілісна структура поведінки, що є певною систе-

мою. Як і будь-яка система, що має певну структуру, спосіб вчинення хуліганських дій групи неповнолітніх утворюється з взаємопов'язаних елементів, актів поведінки, спрямованих на підготовку, учинення й приховання злочину. Ці акти поведінки - дії, операції, прийоми - сполучаються за певною ієрархією й субординацією як частини цілеспрямованої вольової діяльності. Для криміналістичної характеристики важливі насамперед ті сторони способу вчинення злочину, що мають досить високий ступінь інформативності. Спосіб, що характеризує діяльність злочинця, відбиває відповідну схему зв'язків і відносин елементів, які становлять єдину структуру злочинної діяльності. Спосіб входить до структури механізму злочину як частина функціональних зв'язків його окремих елементів. Співвідношення понять "механізм" і "спосіб" полягає в тому, що механізмом охоплюються всі взаємозв'язки, відносини, взаємодія всіх елементів злочинної події, а способом - лише частина. Певний механізм притаманний усьому злочину загалом, а спосіб характеризує лише діяльність злочинця. Водночас у механізмі конкретного злочину може бути не один, а два й більше способів його вчинення.

У злочинній діяльності, як і в будь-якій іншій, виконавець має власну систему узагальнених способів дій, спрямованих на досягнення бажаного результату. Спосіб учинення хуліганства безпосередньо пов'язаний із фізичними й функціональними можливостями людини, зумовленими як самим характером злочину, так і зовнішніми умовами, в яких він учиняється. Головне місце в процесі вчинення хуліганських дій займає реалізація сформованого злочинного наміру, що втілюється в окремих практичних діях суб'єкта [3, 7]. Один із засновників криміналістичного вчення про спосіб вчинення злочину Г.Г. Зуйков розумів під способом учинення злочину систему взаємопов'язаних дій щодо підготовки, учинення й приховання злочину [7, 16]. Дискусійним є питання співвідношення стадій способу вчинення злочину: "учинення-приховання". Деякі науковці вважають, що спосіб має безпосереднє відношення лише до акту (етапу) виконання злочину й не містить дій, що полягають у приготуванні до злочину та його приховуванні. Ми приєднуємося до точки зору тих авторів, які вважають, що дії стосовно приховування злочину можуть бути елементом способу його вчинення тоді, коли вони охоплюються єдиним злочинним наміром [8, 36]. Способи конкретних дій злочинця визначаються переважно тією стадією, що відображає процес вчинення злочину.

Зазвичай неповнолітні вчиняють злочини без спеціальної попередньої підготовки, порівняно примітивно, за допомогою предметів, що випадково потрапили до них або використовуючи свої фізичні можливості (спритність, розміри тіла тощо). Все це проходить ситуаційно, а іноді й спонтанно. Непідготовленість і відсутність чітко продуманого способу вчинення злочину дозволяє виявляти на місці злочину досить велику кількість різних слідів, специфічних саме для неповнолітніх (за розміром слідів, їх характером, відстанню, напрямом руху тощо). Але в окремих випадках вони вчиняють кваліфіковані злочини з особливою жорстокістю. Найтяжчий характер таких злочинів зумовлюється дією інформації, яку беруть з детективної літератури й кіно, чи під впливом дорослих [9, 176]. Для неповнолітніх характерним є також "ексцес виконавця", тобто вихід за рамки наміченого в процесі реалізації злочинного наміру: планували провчити, залякати непокірного чи образника, а потім побачили

гроші, предмети, речі й забрали їх, чи ввійшовши в азарт, спричинили тяжкі пошкодження чи вбили тощо.

Аналіз злочинних посягань, які вчиняються неповнолітніми в групі, дозволяє виявити деяку закономірність. Так хуліганські дії вчиняють неповнолітні, які, як правило, вже об'єдналися в стійку групу з антисупільним напрямом. Все це має конкретне криміналістичне значення, оскільки в таких групах виділяються підмовники, організатори й виконавці. Ця обставина повинна враховуватися в процесі розслідування як у плані виявлення доказу, так і в плані розкриття злочинів [10, 9]. Своєчасне встановлення злочинної групи забезпечується вмільм поєднанням слідчих дій і оперативно-розшукових заходів. При цьому враховується така ознака злочинної групи, як тісний зв'язок між її учасниками. Такий зв'язок проявляється не тільки при вчиненні злочину, а й інших спільних діях (розвагах, роботі, навчанні тощо) і виражається в певному відокремленні групи в цілому, що дозволяє виділити окремих її учасників в середовищі неповнолітніх. Особливої уваги зі сторони правоохоронних органів вимагають неформальні групи молоді, які за своїм складом неоднорідні. Більшість з них формуються не на антисупільній основі, а при деякому збігові обставин і підмовництві дорослих чи найбільш активних учасників, що характеризується негативною установкою особистості, вони можуть стати на шлях скоєння злочинів. Для підлітків, зазвичай, характерна територіальна стійкість - свій район і свої місця для проведення вільного часу, і вони ж для вчинення правопорушень. Місцями зосередження й реалізації злочинних намірів неповнолітніх часто бувають чагарники, закинуті будинки, парки, сквери, підземні переходи, метрополітени, гаражі й стоянки автотранспорту, будинки культури, кафе, бари, підвали тощо.

Спосіб має важливе криміналістичне значення. Якщо він є обов'язковою ознакою складу злочину, то його встановлення в справі є необхідним. Відсутність цього способу виключає склад злочину. Зведення знань про спосіб вчинення злочину є одним з головних елементів криміналістичної характеристики. За об'єктом посягання спосіб вчинення хуліганства можна класифікувати на дії: а) спрямовані проти суспільного порядку; б) спрямовані як проти суспільного порядку, так і інших суспільних відносин. Першу групу складають дії: а) що грубо порушують спокій громадян, нормальний режим роботи підприємств і установ (нецензурна лайка, погрози, шум, зриви масових заходів); б) привселюдно порушують норми моральності (цинічні рухи); в) опоганюють суспільні місця (цинічні, нецензурні написи); г) зухвалі психічні стани, що помилково створюють тривогу громадян (помилковий виклик швидкої допомоги, помилкове повідомлення про смерть близьких тощо); д) грубо порушують загальноприйняті норми поведінки з тваринами (катування, нанесення каліцтв). До другої групи можуть бути віднесені дії, що спрямовані, головним чином, на честь, гідність і недоторканність особи: публічні образи; нанесення побоїв; нацькування собак; обмеження волі (поміщення до підвалу, зв'язування); пошкодження державного або приватного майна (поломка телефонів-автоматів, руйнування вітрин, огорожень, засобів вуличного освітлення тощо) [11, 249].

Основу хуліганської дії складають елементи: жест, слово, фізичне насильство. Жест (міміка) складає основу таких способів здійснення хуліганських дій, як

цинічні рухи тіла, публічне оголення статевих органів (роздягання догола), зображення нецензурних дій та ін. Найрозповсюдженішим способом учинення хуліганства неповнолітніми є "слово" - нецензурна лайка, погрози, створення шуму, що призводить до зриву громадських заходів (вигуки, репліки, пісні), порушення нормального режиму роботи підприємства, спокою громадян у квартирах і громадських місцях. Часто ці дії супроводжуються жестами, мімікою, фізичним насильством [12, 137-138]. Фізичне насильство - основа більшості способів учинення хуліганства: нанесення побоїв, опір представникам влади, катування, нацькування собак, насильницьке зв'язування людини, занурення її у воду, пошкодження майна, руйнування пам'яток архітектури тощо [4; 13, 15-16].

В.П. Бахін відзначив: "В даний час основним аспектом криміналістичного вивчення злочинності є дослідження способів підготовки, вчинення й приховування злочинів і супутній цьому аналіз процесів слідоутворення. Для розробки дійсних засобів боротьби зі злочинністю, її попередження та викорінювання цього недостатньо" [14, 19]. Ось чому необхідно розглядати не тільки злочинну, а й постзлочинну діяльність особи, яка вчинила злочин. У структурі злочинної діяльності розглядають дії по підготовці, вчиненню й приховуванню злочину. Хоча є не зовсім правильним, навіть у криміналістичному розумінні, той спосіб приховування злочину, який не охоплений єдиним наміром зі способом готування й вчинення злочину, розглядати в обсязі криміналістичного поняття способу злочину, як етап саме злочинної діяльності. Оскільки діяльність по прихованню злочину здійснюється після його вчинення, то вона є нічим іншим як постзлочинною діяльністю.

Щодо хуліганства, учиненого групою неповнолітніх, можна визначити такі типові способи приховування злочину.

1. Замовчування - виражається в повному або частковому нерозголошенні обставин події злочину. При частковому замовчуванні особа повідомляє, як правило, знайомим, родичам якусь частину події злочину, не розголошуючи основної обставини. Наприклад, "... я побився на вулиці...", не кажучи через що, із ким, який результат бійки.

2. Приховування слідів або засобів злочину, що переважно вчиняється за місцем проживання, біля будинку або в його околицях, у місцях звичайного перебування особи, яка вчинила злочин, її щоденного переміщення.

3. Знищення слідів або засобів вчинення злочину, як спосіб приховування злочину, виражається в такому фізичному (хімічному) видозмінюванні слідів або засобів злочину, коли їхня початкова форма, колір, властивість, вміст стануть безпосередньо невпізнаними або неспостережливими.

4. Трансформація. Це спосіб, при якому частково видозмінюються сліди або засоби злочину. При цьому вони залишаються такими, які опізнаються й спостерігаються, але не можуть бути ідентифікованими чи ідентифікуючими об'єктами. Наприклад, злам або сточування леза ножа, яким було заподіяно фізичне насильство, розведення оцтової есенції до безпечної її концентрації тощо.

5. Введення в оману - виражається в поширенні (повідомленні) неправдивої або частково перекрученої інформації про справжній мотив, цілі, обставини злочину. Це спосіб приховування злочину, що зустрічається досить часто. Його використовують як особа, яка вчинила злочин, так і свідки, потерпілі. Переважно цей спосіб приховування злочину застосовують стосовно

свідків, які не були очевидцями злочину, друзів або родичів, медичного персоналу з метою формування в них переконання у відсутності події злочину. Наприклад, повідомлення інформації про те, що потерпілий впав сам і його ніхто не бив і не штовхав.

6. Перешкоджання, як спосіб приховування злочину, може виражатися як в активній, так і пасивній формі. Перешкоджанням є створення різних перепон щодо з'ясування й одержання інформації про злочин.

7. Інсценування є комбінованим способом приховування злочину, полягає у створенні хибних слідів і поширенні неправдивої інформації. Найчастіше воно виражається в тому, що особа, яка вчинила злочин, сама або за допомогою інших осіб заподіює собі тілесні ушкодження (переважно легкі за ступенем тяжкості) і говорить про свої дії, як про заходи необхідної оборони. Зустрічаються випадки, коли злочинці розривають свій одяг, мажуть його своєю кров'ю, демонстративно симулюють наявність у себе ушкоджень або хворобливих відчуттів тощо.

8. Умовляння. Це спосіб приховування злочину, котрий зустрічається досить часто щодо злочинів, учинених неповнолітніми. Цей спосіб приховування злочину з психічним впливом, але без погроз і шантажу. Тут відбувається свого роду "угода", що сприяє приховуванню злочину.

Отже, як правило, про вчинення хуліганства групою неповнолітніх можуть свідчити такі елементи способу, як:

- вчинення злочину без спеціальної попередньої підготовки, порівняно примітивно, за допомогою випадково знайдених предметів або використовуючи свої фізичні можливості (розміри тіла, гнучкість, тощо);

- підлітки не завжди обмірковують план дій. У зв'язку з цим в їх діях відсутня та послідовність, яка спостерігається в поведінці дорослих. Непідготовленість і відсутність чітко обміркованого способу вчинення злочину дозволяє виявити на місці злочину досить велику кількість слідів, притаманних лише неповнолітнім і за розміром, характером, відстанню, напрямком руху тощо;

- неприйняття заходів до приховування слідів злочину;
- нерідко неповнолітні вчиняють хуліганські дії в людних місцях (у навчальних закладах, на вулиці тощо);
- часто неповнолітні ставлять за мету провчити, залякати кривдника, а потім, побачивши в нього гроші, речі, забирають їх або спричиняють тілесні ушкодження;

- здійснення на місці вчинення злочину цинічних, бешкетних дій (безпричинне пошкодження речей, товарів, напис нецензурних висловів і малюнків) [15, 880].

Враховуючи зазначене, слід підкреслити, що своєчасне встановлення злочинної групи забезпечується ефективною взаємодією слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, а також своєчасною профілактикою злочинності серед неповнолітніх. Класифікація ж способів вчинення хуліганства на основі зазначених елементів дозволяє чітко уявити картину місця злочину, прогнозувати джерела ідеальних і матеріальних відо-

бражень, що своєю чергою значно полегшує процес розслідування.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Прийнятий 5 квітня 2001 р. - К., Юридична практика, 2001.

2. Стан та структура злочинності в Україні. - 2006-2011 рр. - статистика МВС України. - [Електронний ресурс]: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/170319;jsessionid=A731C5052445AA6858DFFCB154356D82>.

3. Зав'ялов С.М. Спосіб вчинення злочину: сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю: Автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. - К., 2005. - 19 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник // Авт. кол. Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.; За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. - К.: Атіка, 2008. - 375 с.

5. Аленин Ю.П. Выявление и расследование очагов преступлений: теория и практика: Монография. - Одесса: Юрид. ин-т ОГУ, 2006.

6. Когутич І.І. Криміналістика: Курс лекцій. - К.: Атіка, 2009. - 888 с.

7. Зуйков Г.Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступления // Социалистическая законность. - 1971. - № 11. - С. 14-19.

8. Варданян А.В. Использование знаний о способах преступлений против жизни и здоровья в выявлении и разоблачении ложного алиби / А.В. Варданян, О.Н. Алексенко // Юристы-Правоведы. - 2008. - № 6. - С. 35-39.

9. Криміналістика. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: Підручник / За ред. В.Ю. Шепітька. - Х.: Право, 1998. - 376 с.

10. Лукьянчиков Е.Д. Особенности расследования преступлений несовершеннолетних: Учебное пособие. - К.: НИ и РИО Киевской высшей школы МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1990. - 52 с.

11. Салтвевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник - К.: Кондор, 2005. - 588 с.

12. Преступная деятельность: понятие, характеристика, принципы, изучение: Монография / В.П. Бахин, Н.С. Карпов, П.В. Цымбал; Под ред. П.В. Мельника. - К.: Акад. гос. налоговой службы Украины, 2001. - 274 с.

13. Зуйков Г.Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступления // Социалистическая законность. - 1971. - № 11. - С. 14-19.

14. Криминалістика: Учебник / Отв. ред. Н.П. Яблоков. - М.: Юрист, 2001. - 718 с.

15. Белкин Р.С. Курс криминалистики: В 3 т. - М.: Юристъ, 1997. - Т. 3 - 478 с.

Бодня І.О.

*ад'юнкта кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ
Надійшла до редакції 29.08.2012*

УДК 342.924

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО ЯК ОДНА З ФОРМ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ

Дорош В. С.

Судовий контроль є одним з різновидів державного контролю, самостійною формою державної діяльності, організаційно-юридичним засобом забезпечення закон-

© В.С. Дорош, 2012

ності в державному управлінні. У сфері функціонування судової влади він здійснюється спеціально уповноваженими органами - судами, відповідно до їх компе-

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**